

Bijlage 3. Financiële consequenties van enkele aanvullende maatregelen die in het licht van de lange termijnadviezen van de Commissie sociaal minimum Caribisch Nederland getroffen kunnen worden.

De Kamer heeft het kabinet met de motie Wuite/Ceder¹ verzocht om inzichtelijk te maken wat mogelijke vervolgstappen zijn om bestaanszekerheid in Caribisch Nederland verder te verbeteren. In de motie Palland² is daarnaast verzocht om ook het verlagen van de kosten van levensonderhoud en/of belastingtarieven daar expliciet in mee te nemen. In deze bijlage worden de financiële consequenties geschetst van enkele losse maatregelen waaraan kan worden gedacht bij het opvolgen van de lange termijnbevelingen van het rapport van de Commissie sociaal minimum Caribisch Nederland. Dekking daarvoor is momenteel niet voorhanden. Besluitvorming over eventuele aanvullende maatregelen, en de maatvoering van dergelijke maatregelen, is aan een volgend kabinet.

Beleidsopties (in € mln.)	2024	2025	2026	2027	2028	Struc.
Verder verhogen inkomens	0	6	9	11	11	11
Gevolgen WML-verhoging Rijksbegroting ³	PM	16,6	33,3	50,6	50,6	50,6
– Wv. Rijksdienst Caribisch Nederland	0	4,9	9,8	14,8	14,8	14,8
– Wv. openbare lichamen	PM	5,3	10,7	16,1	16,1	16,1
– Wv. onderwijssector	0	2,7	5,5	8,7	8,7	8,7
– Wv. zorgsector	0	3,7	7,3	11,0	11,0	11,0
Inkomensafhankelijke kindregeling	0	0	0	0	11	11
Energietoelage voor minimahuishoudens	0	5	5	5	0	0
Lokale armoedemiddelen openbaar lichaam	0	1	1	1	1	1
Kinderopvang naar 4% ouderbijdrage	2	5	8	11	11	11
Woningbouw Bonaire en Saba	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	0
Verhuurderssubsidie particuliere sector	0	PM	PM	PM	PM	PM
Aanvullende structurele subsidie elektra	0	8,2	8,5	8,8	9,0	9,0
Aanvullende structurele subsidie telecom	0	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Aanvullende structurele subsidie drinkwater	0	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2

Toelichting bij tabel:

- Om het sociaal minimum voor alle huishoudsituaties conform adviezen te realiseren en werken (meer) lonend te maken, dient het minimumloon stapsgewijs verder te worden verhoogd. De maatvoering is afhankelijk van het te kiezen scenario voor een sociaal minimumnorm. Indien verdere stappen niet gepaard gaan met structurele kostenverlagingen, betreft de verhoging van het minimumloon ten minste \$ 384 in geval van het laagste scenario (#1) van de Commissie. De uitkeringen stijgen, afhankelijk van het huishoudtype, mee.
- Het verhogen van het minimumloon heeft ook financiële gevolgen voor de (semi)publieke sectoren (Rijksdienst Caribisch Nederland, openbare lichamen, onderwijs- en zorgsector). Deze sectoren worden niet automatisch gecompenseerd voor de stijgende lasten door een wml-verhoging. Het kan een keuze zijn om deze kosten wel te compenseren. Dit wijkt dan wel af van de manier waarop in Europees Nederland met deze kosten wordt omgegaan. De hier opgenomen bedragen betreffen een hoog-over raming, waarbij wordt uitgegaan van een doorwerking naar de rest van het loongebouw – hier kunnen nog afwijkende keuzes gemaakt worden – en is er rekening gehouden met de aangekondigde werkgeverspremiesverlagingen. De consequenties zijn geraamd in USD en omgerekend naar euro's bij een wisselkoers van (1 EUR : 1,09 USD).
- De kosten voor een inkomensafhankelijke kindregeling zijn naar schatting € 11 miljoen, met inbegrip van uitvoeringskosten. Rekening gehouden dient te worden met een invoeringstermijn van één kabinetstermijn.
- De energietoelage voor minimahuishoudens kan, in lijn met het advies van de Commissie, worden gecontinueerd zo lang er geen inkomensafhankelijke kindregeling is.

¹ Kamerstukken II, 2022/23, 36200-IV, nr. 74.

² Kamerstukken II, 2022/23, 36410-XV, nr. 56.

³ RCN, openbare lichamen, onderwijs- en zorgsectoren. Deze budgettaire gevolgen zijn berekend los van de reguliere loon- en prijsbijstelling van de begroting.

- Net zoals voor 2023 en 2024 kunnen de middelen voor het lokale armoedebeleid worden gecontinueerd. Hiermee kunnen de openbare lichamen gerichte, aanvullende ondersteuning leveren aan huishoudens.
- Op basis van het door Economisch Bureau Amsterdam uitgevoerde Kostprijsonderzoek Kinderopvang Caribisch Nederland⁴ is naar voren gekomen dat om het gewenste en met Europees Nederland vergelijkbare kwaliteitsniveau te kunnen realiseren, kinderopvangorganisaties nog fors in de kwaliteit van de kinderopvang moeten investeren. De kinderopvangvergoeding zal op grond van dit onderzoek aanzienlijk moeten stijgen. Het voorstel is om de kwaliteitsverbetering in de periode 2024-2028 gefaseerd door te voeren en de vergoeding daarop aan te passen.
- Tot en met 2030 is jaarlijks €3,9 mln. nodig voor de uitvoering van de Woondeal Bonaire en de *Letter of Intent* Saba (op Sint-Eustatius is reeds een subsidie verstrekt die voorlopig toereikend is). Hiermee wordt de onrendabele top van ca. 1.700 nieuw te bouwen betaalbare woningen op Bonaire en ca. 50 nieuw te bouwen betaalbare woningen op Saba gefinancierd. De kosten voor het uitbreiden van de verhuurderssubsidie in de particuliere huursector worden nog berekend en kunnen daarom nog niet weergegeven worden.
- In 2020 t/m 2024 is een aanvullende subsidie op elektra verstrekt, bovenop de structurele subsidie, waarmee het vaste elektratarief verder is verlaagd naar nul dollar. Deze subsidie kan structureel worden gemaakt voor kleine aansluitingen (huishoudens).
- In 2024 is, bovenop de structurele subsidie voor internet, een aanvullende subsidie van \$ 15 per aansluiting per maand verstrekt. Deze subsidie kan structureel worden gemaakt.
- De subsidie voor het vaste tarief van het drinkwater is in 2024 verhoogd. De subsidie kan structureel worden gemaakt.

⁴ Bijlage bij Kamerstukken II, 2023/24, 31322, nr. 514.